תמצית העמוד

סיכומי גמרא רש"י קצרים וברורים ללומדי העמוד היומי

תמציית
להתענג בידיעת התורה

גליון 38 | סוכה ט. עד כ"ג: | כסלו ה'תשפ"ז

כמה דינים בהכשר הסוכה

שתי סוכות של יוצרים שבפנימית מצניע קדרותיו ודר, ובחיצונה עושה מלאכתו ומוכר, **הפנימית אינה סוכה**, דאף דקיימא לן כבית הלל שא"צ לעשות את הסוכה לשם חג, מ"מ בעינן שיהיה ניכר שהוא דר בה לשם סוכה לאפוקי כאן שדר שם כל השנה, **וחייבת במזוזה** לעולם מפני שכל דירתו שם. **והחיצונה כשרה לסוכה** דכיון שכל השנה אינו דר בה איכא היכרא שהוא דר בה לשם סוכה, **ופטורה ממזוזה** לעולם, מפני שאינה דירה אלא מעבר, **ואין לחייבה מדין בית שער** שחייב במזוזה מדרבנן, מפני שגם הפנימית אינה קבועה ואינה חשובה להיות לה בית שער.

סוכת גנב"ך (גויים שעשאוה לדור בה בימות החמה, נשים, בהמה, כותים), **ורקב"ש** (רועים, בורגנים, קייצים, שומרי פירות שעשאוה לישב בה מפני השרב, והם ישראלים, ולא עשאוה לשם חג), **כשרה, ובלבד שתהיה מסוככת כהלכתה**, והיינו דמוכחא מילתא שעשייתה הראשונה היתה **לשם צל** ולא לצניעות בעלמא, דבעינן סוכה לשם צל מהשמש. **י"א שגנב"ך זה יותר חידוש להכשירם משום שאינם בני חיובא**, וי"א שרקב"ש זה יותר חידוש משום שאינם קבועים.

ט. עשית הסוכה לשמה- סוכה שעשאה יותר מל' יום לפני החג, לבית שמאי פסולה דבעינן עשיה לשמה, דכתיב "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים", ולב"ה **כשרה**, ואיתא בירושלמי שצריך לחדש בה דבר, י"א טפח, וי"א כל שהוא על פני כולה, ולב"ה לפיכך מהתם **שעושים סוכה בחולו של מועד**, וב"ש סברי אין עושים סוכה בחולו של מועד אם לא עשאה מתחילה, **ואם עשה את הסוכה לשם חג, או בתוך ל' יום לסוכות, כשרה לכו"ע**, דכיון של' יום לפני החג שואלים ודורשים בהלכות החג, בסתמא עשייתה לשמה.

עצי סוכה אסורים כל שבעה, דכתיב "חג הסוכות שבעת ימים לד' ", כשם שחל שם שמים על החגיגה לאוסרם עד הקטרת אימורים שאז זכו בהם משלחן גבוה, ו"חג" הוא מלשון חגיגה, כך חל שם שמים על הסוכה.

לשמה בציצית- ציצית שעשאה מן הקוצים חוטים שנקרעו בזמן אריגת הבגד ונשארו תלויים בו והם בולטים כקוצים, או מן הנימין חוטי התפירה שבקצה הבגד, או מן הגרדין חוטי הטלית עצמם שנשארו מהאריגה, פסולה, דכתיב "גדילים תעשה לך" לשם חובך. ואם עשאה מן הסיסין, לרב כשרה כיון שנתלו בבגד לשמה, ולשמואל פסולה דבעינן גם טויה לשמה.

סוכה גזולה פסולה, דכתיב "חג הסוכות תעשה לך". וכן ציצית גזולה פסולה, דכתיב "ועשו להם" משלהם.

סוכה שיש לה כסוי נוסף מלבד הסכך

כתיב "בסכת תשבו שבעת ימים", ודרשו חז"ל ממה שהתורה כתבה בסכת בכתיב חסר שצריך שיהיה רק סכך אחד על הסוכה, למעט סוכה שהיא תחת אילן או תחת סוכה אחרת או תחת תקרת הבית. ולהלן יבוארו אופני הפסול וההכשר בסוכות אלו, והאם סדין או נוי סוכה פוסלים את הסוכה.

ט: סוכה תחת האילן- אם האילן צילתו מרובה מחמתו הסוכה פסולה, כאילו עשאה בתוך הבית, דמחובר פסול לסיכוך דכתיב "באספך מגרנך ומיקבך" ממה שאתה מאסף כגון פסולת גורן ויקב. **ואם האילן חמתו מרובה מצילתו, אם חבט** –השפיל **את ענפי האילן** ועירבם עם הסכך הכשר, ואין נראים בעין, **כשרה**, ומצטרפים ענפי האילן להשלים לצילתו מרובה מחמתו, משום ביטול ברוב, **אבל בלא חבט פסול כיון שהסכך** הפסול מצטרף לסכך הכשר וכיון שאינו מעורב אינו בטל, ולא גוזרים אטו היכא דלא חבטן , ומותר לעשות כן לכתחילה. וכן הא דתנן הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גבן והסיכוך הכשר הוא הרוב, כשרה, היינו בשחבטן שאז הכל נחשב כשר, אבל בלא חבטן צריך צלתה מרובה מחמתה ללא מה שהדלה. וכתב רש"י דשמעינן מהכא שאפשר לסכך על קני הגג, אע"פ שהם סמוכים זה לזה בפחות מג', כיון שחמתן מרובה מצילתן.

סוכה על גבי סוכה-

סוכה תחת סוכה (וכן סוכה תחת אילן וסוכה בתוך הבית) פסולה, דכתיב "בסכת" חסר. והיינו היכא ששתי הסוכות צילתן מרובה מחמתן, ובאופן זה הסוכה התחתונה פסולה, והעליונה כשרה אם הסכך שלה נמצא עד כ' אמה, ואם הסכך של העליונה גבוה יותר מכ' אמה מהגג של התחתונה שזה הקרקעית של העליונה, גם העליונה פסולה.

י. ואם העליונה חמתה מרובה מצילתה ולמטה מכ', והתחתונה צילתה מרובה מחמתה, התחתונה כשרה שאינה נחשבת סוכה תחת סוכה כיון שהעליונה חמתה מרובה מצילתה, ואין סכך העליונה פוסל משום סכך פסול כיון שהוא בתוך כ', והעליונה פסולה כיון שחמתה מרובה מצילתה, אבל אם העליונה למעלה מכ', וזה פוסל אף בחמתה מרובה, כיון שסכך למעלה מכ' הוא סכך פסול, וקמ"ל שלא גוזרים שמא יבואו לצרף סכך פסול לסכך כשר, והיינו להכשיר אף כשהסכך של העליונה למעלה מכ'.

ואם התחתונה חמתה מרובה מצילתה דהוא כמאן דליתא, והעליונה צילתה מרובה מחמתה, והסכך של העליונה בתוך כ' לקרקע, שתיהן כשרות ע"י סכך העליונה.

ההבדל בין סכך לסכך כדי להחשיבם לב' סוכות לפסול התחתונה- לרב הונא טפח, כדמצינו לענין טומאה שרק טפח מביא את הטומאה אם יש קורה ארוכה ויש טומאה תחת אחד מראשיה כל מה שתחת הקורה טמא אם היא רחבה טפח ויש שם חלל טפח, ודין זה הוא הלכה למשה מסיני, **וחוצץ מפני הטומאה** אם יש כלי מעל הטומאה, ובפחות מטפח הוי טומאה רצוצה שהיא בוקעת ועולה. ולרב חסדא ולרבה בר אבוה ד' טפחים, דלא מצינו מקום חשוב פחות מד"ט, ולשמואל השיעור לפסול הוא י' טפחים כשיעור הכשר הסוכה, דהא משום ב' סוכות פסלה קרא.

ר"י אומר אם אין דיורים בעליונה התחתונה כשרה- אין נ"מ בדיורים בפועל, אלא כל שאינה ראויה לדיורים התחתונה כשרה. ולשמואל ליכא לפרושי שנחלקו בפחות מי', שהרי לשיטתו אף לת"ק כשרה בפחות מי', וכן אם אין העליונה יכולה לקבל כרים וכסתות ולישן שם, אינה פוסלת, אלא נחלקו היכא שראויה לקבל כרים וכסתות ע"י הדחק, דרבנן סברי שכין שיכולה לקבל ע"י הדחק יש שם סוכה על העליונה וממילא התחתונה פסולה, ולר"י כיון דליכא תשמישא להדיא אין עליה שם סוכה.

האם פריסת סדין פוסלת את הסכך-

הפורס סדין מעל הסכך כדי שלא יהיה שמש, או מתחת הסכך כדי שלא ישרו עלים לסוכה, פסולה, דכיון שהניחו כדי להגן, שוייה סכך, וסדין פסול לסכך כיון שהוא מקבל טומאה.

הפורס סדין כדי ליפות את הסוכה, הסוכה כשרה, כיון שאין על הסדין שם סכך.

דין דברים הבאים לנוי הסוכה-

שימוש בהם- סיככה כהלכתה ועיטרה בקרמין וכו' אסור להסתפק מהן עד מוצאי יו"ט האחרון של חג, ואם התנה עליהם ואמר איני בודל מהם כל בין השמשות, הכל לפי תנאו.

י: נויי סוכה אין ממעטים משיעור סוכה, והיינו שאם הסכך הוא למעלה מכ', אין ממעטים את הסוכה להכשירה, כיון שאינם ממין סכך, וכן אינם פוסלים אם יורדים למטה מי"ט. **ומן הצד ממעטים** משיעור ז"ט.

נויי סוכה המרוחקים ד"ט מהסכך, לרב נחמן כשרה דהם בטלים לסוכה, **ולרב חסדא ולרבה בר רב הונא פסולה** משום דחשיב אהל מפסיק ונמצא שאינו בסוכה. ומ"מ כשהיו בבית ריש גלותא ישבו בסוכה כזו, משום ששלוחי מצוה פטורים מן הסוכה, והמצוה היא הקבלת פני רבו ברגל.

שטיחת כתונת ע"ג סוכה- רב אשי אמר לעבדו שיוריד את הכתונת ששטח ע"ג הסוכה ליבשה לאחר שתתייבש, כדי שלא יאמרו שמסככים בדבר המקבל טומאה, אבל כשניכר שהיא רטובה א"צ להסירה.

דיני כילה נקליטין וקינופות

סוכה שיש בתוכה אהל עם קירוי אין על חלל האהל דין סוכה. ולהלן יבואר מה הדין כשמעל המיטה תלוי כיסוי, מתי הוא נחשב כאהל בפני עצמו ותוכו פסול לסוכה, ומתי אינו נחשב כאהל והנמצא בתוכו נחשב כנמצא בסוכה, והדבר תלוי אם יש בו גובה י' טפחים, ואם יש בו לפחות טפח שאינו משופע, ואם זה קבוע או עראי, וכדלהלן.

כילה בסוכה- מותר לישן בסוכה בתוך כילה אף אם יש לה גג כיון שאינה קבועה בחזקה, ובלבד שלא

תהיה גבוהה י"ט דפחות מי"ט לא חשיב אהל, ובכילת חתנים שאין לה גג כשאר כילות אלא גגה משופע, מותר אף בגבוהה י"ט.

נקליטין- מותר לפרוס סדין ע"ג ב' נקליטי המיטה הנמצאים בב' צידי המיטה, ועליהם כלונסא, וטעם ההתר הוא משום שהסדין מונח בצורה משופעת ואין לו גג רחב טפח, ובלבד שלא יהיו הנקליטין גבוהים י"ט מהמיטה, שאז אסור אפי' אם אין לה גג כיון דקביעי יותר מכילת חתנים, וכן מותר לישן בסוכה תחת מיטה שאינה גבוהה י"ט. (ולר"י מותר בכילה אף ביש לה גג והיא גבוהה י"ט, וכן מותר לישן תחת מיטה, דס"ל דלא אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע).

קינופות- פירס סדין ע"ג הקינופות והיינו ע"ג ד' עמודים הנמצאים בד' צידי המיטה שיש עליהם כלונסאות, והרחיק את הסדין מן הסכך, פסולה, אע"פ שאינם גבוהים י"ט, כיון דקביעי בחזקה, ואף שבנקליטין מותר באינם גבוהים י"ט, קינופות קביעי יותר מנקליטין, ואע"פ שלא פרס סדין לסיכוך, וממילא אין לפסול משום מסכך בדבר המקבל טומאה, פסול משום שאהל מפסיק בינו לסוכה. ולשמואל דס"ל שאין סוכה תחת סוכה פסולה אלא כשהעליונה גבוהה י"ט, אע"ג דקביעי, צ"ל דלמיפסל סוכה משום סוכה תחת סוכה בעי עשרה, אבל לשוויי אהל שלא ישן תחתיו א"צ עשרה, אבל שאר הסוכה כשירה.

האם כילה או בית נחשבים כיסוי לקריאת שמע- שמואל סובר שערום הישן בכילה מוציא ראשו וקורא ק"ש, ואין בזה משום "ולא יראה בך ערות דבר", דכיון דלאו שמיה אהל הרי הוא כמוציא ראשו מחוץ לחלוקו. ואם הכילה גבוהה י' לא מהני שיוציא ראשו, דהוי כעומד ערום בבית שאינו יכול להוציא ראשו חוץ לחלון ולקרות ק"ש דאמרינן למקום שרובו שם ראשו נזרק, ואמנם בבית אפי' פחות מי' לא מהני שיוציא ראשו כיון דקביע.

דין סיכוך בדבר שגידולו מן הארץ והוא תלוש ואינו מקבל טומאה

מדאורייתא ישנם ג' תנאים ממה צריך לעשות את הסכ: א' שיהיה דבר שגידולו מן הארץ. ב' שאותו הדבר יהיה תלוש ולא מחובר. ג' שלא יהיה ראוי לקבל טומאה (למעט כלים וכדומה). ולהלן יבואר מקור דינים אלו, ופרטי הדינים.

י"א. אין מסככים אלא בדבר שגידולו מן הארץ, והוא תלוש, דכתיב "באספך מגרנך ומיקבך" בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר, ואינו מקבל טומאה, אבל דבר שאין גידולו מן הארץ, אע"פ שאינו מקבל טומאה כגון עורות המחוסרים מלאכה אינו כשר לסיכוך. ואם סיכך במחובר לקרקע פסולה. ואם התלוש הוא יותר מהמחובר כשרה משום ביטול ברוב.

האם אומרים קציצתן זו היא עשייתן-

המסכך במחובר וקצצו, לרב יוסף שיטת רב שרק אם נענע קצת את הסכך שהיה מחובר אחרי שקצצו, והיינו שמגביה כל אחד לבדו ומניחו, כשרה, וא"צ לסותרה כולה, אבל אם לא נענע פסולה משום "תעשה" ולא מן העשוי. ורב הונא אמר שזו שיטת שמואל, אבל רב מכשיר אפי' אם לא נענע, דקציצתן זו היא עשייתן, ורק היכא שלא עשה שום מעשה בסכך, כגון החוטט בגדיש, פסולה. אמנם אם שלפינהו שלופי והיינו שמקום הקציצה נמצא סמוך לאילן ואין הקציצה ניכרת, מודה רב שפסול דלא הוי עשיה מעליא.

ונ"מ במחלוקת זו גם לגבי עשית ציצית, וכגון היכא שתלה על הטלית חוט אחד שכפל אותו לארבע, וחזר וכפלו הרי כאן ח', ולא חתכו עד אחר שעשה כל הגדילים וקשריהם, שלפי רב יכול לחתוך את החוט והציצית כשרה דפסיקתה זו היא עשייתה, ולשמואל וללוי לא מהני שיחתוך, ובברייתא מבואר כדעת שמואל. והא דאמר שמואל שאם הטיל חוטים לשתי קרנות בבת אחת ואח"כ פסק ראשי החוטים כשר, איירי בפסק ואח"כ קשר, וקמ"ל דא"צ שיהיה "כנף" אחד בשעת ה"פתיל" שפותלו ותולה אותו.

חיוב נשים בציצית- מבואר בגמ' שרב עמרם חסידא היה עושה ציצית לאשתו. וביארו רש"י ותוס' (ד"ה דרב) דס"ל שלילה זמן ציצית, ו"וראיתם אותו" ממעט כסות סומא, וממילא הוי מצות עשה שאין הזמן גרמא, ולכן נשים חייבות בציצית.

י"א: תעשה ולא מן העשוי בלולב- עבר וליקט ענבי ההדס ביו"ט שאם היו הענבים מרובים מהעלים פסול משום דהוי מנומר ואינו הדר, ואסור למעט ביו"ט משום מתקן מנא, ואם עבר על דברי חכמים וליקטן ביו"ט רבי שמעון בר יהוצדק פוסל וחכמים מכשירים. הגמ' רוצה לומר שלכו"ע לולב צריך אגד לאגוד את ג' המינים יחד, וא"כ יש בו עשיה, ויש בלולב דין תעשה ולא מן העשוי דילפינן מסוכה בבנין אב, ונחלקו אי אמרינן בסוכה ובלולב קציצתן זו היא עשייתם, או לא. והגמ' אומרת שאפשר להעמיד שנחלקו אם לומדים לולב מסוכה, אבל לכו"ע לא אומרים קציצתן זו היא עשייתן. או שנחלקו אם **לולב צריך אגד**, כמו שנחלקו ת"ק ור"י במקום אחר, שר"י סובר שלולב שאינו אגוד פסול, דילפינן גז"ש לקיחה מאגודת אזוב, ולרבנן כשר, ולא דורשים גז"ש ואין אדם דן גז"ש מעצמו, דשמא לא נכתב כדי לדרוש גז"ש, וממילא א"א לפוסלו משום תעשה ולא מן העשוי. ומ"מ אף לרבנן מצוה לאוגדו משום זה אלי ואנווהו.

מקור דין סיכוך בדבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ-

לר"ל לומדים מדכתיב "ואד יעלה מן הארץ" ומבואר מזה שענן גידולו מן הארץ, וכיון שסוכה היא זכר לעננ כבוד דכתיב "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל" ומתרגמינן "ארי במטלות ענני", וכדעת ר"א שהכונה לעננ כבוד, א"כ צריך לעשות סוכה מדבר שגידולו מן הארץ כמו עננים, וכן מדבר שאינו מקבל טומאה, כמו עננים שאינם מקבלים טומאה, שהרי לא נאמר טומאה אלא בכלים ואוכלין ומשקין ואדם. אמנם לדעת ר"ע דס"ל שהיו סוכות ממש שהיו עושים בשעת חנייתם להגנה מפני החמה, ליכא למילף מהתם, די"ל שהיו מסככים בכלים או בגדים או עורות.

לרב דימי לומדים מדכתיב "חג הסוכות תעשה לך", מקיש סוכה לחגיגה דבעינן דבר שאין מקבל טומאה וגידולו מן הארץ, ובהמה היא גידולי קרקע לפי שניזונת מן הקרקע, כדאמרינן גבי מעשר דכתיב "בבקר ובצאן" מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע, אבל דגים ומלח וכמהין ופטריות אינם גידולי קרקע, ולפי זה היה אפשר לסכך בעורות, אך כיון שהגמ' דוחה לימוד זה ולומדת מ"מגרנך ומיקבך" אין לסכך בעורות, דלא חשיב גידולו מן הארץ אלא דבר הצומח, כדמבואר שאין פועלים אוכלים אלא בדבר שגידולו מן הארץ, וממעטים חולב ומחבץ ומגבן. והגמ' שואלת דא"כ נלמד שהסיכוך יהיה בבעלי חיים.

י"ב. רבין אמר בשם ריו"ח שלומדים מדכתיב "באספך מגרנך ומיקבך", ואין הכונה גורן ויקב עצמם שהרי א"א לסכך ביקב והיינו ביין, אלא הכונה פסולת גורן (–קשין) ויקב (-זמורות ואשכולות ריקנים). ורב ירמיה שואל שי"ל שהכונה ליין קרוש. ורב אשי אומר שלומדים מהמ' של מגרנך ומיקבך שמסככים בפסולת שנוטלים מהם, ולא בהם עצמם.

לרב חסדא לומדים מדכתיב "צאו ההר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדס (שוטה שאינו של שלש שלש עלים, לסכך) ועלי תמרים ועלי עץ עבות (ללולב)". פסוק הוא בעזרא לעשות סוכות ולא הזכיר כאן אלא דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ.

סיכוך בחבילות

חבילות עצים וכדומה פסולות לסיכוך. אם הניחם שלא לצורך סיכוך אלא למטרה אחרת אין עליהם שם סכך כלל מדאורייתא, ואף אם הניחם לצורך סיכוך פסול מדרבנן שמא יניחם ליבשם וימלך לסכך בהם. ולהלן (י"ב. וכן בדף י"ג) יבוארו פרטי הדינים בזה.

י"ב. חבילי קש או עצים או זרדים אין מסככים בהם כשהם קשורים, ואם הניחם כדי ליבשם ונמלך עליהם לסיכוך פסול דאורייתא משום תעשה ולא מן העשוי, דכיון שלא הניחם לשם צל אין שם סוכה חל עליו, ואפי' אם הניחם לשם סכך פסול מדרבנן משום גזירת אוצר והיינו שמא יניחם כדי ליבשם וימלך לסכך בהם. וריו"ח דייק מלשון המשנה "אין מסככים בהם" שכוונת המשנה לגזירה ולא לפסול דאורייתא, מדלא קתני "אינה סוכה" כמו בגדיש דלהלן.

אם התיר את החבילות כשר לסכך.

עוד מדיני הסכך

החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה, משום תעשה ולא מן העשוי, אבל אם נענע את הסיכוך, כשר, ואין כאן גזירת אוצר, שכיון שנענע את הסכך אין לחוש שפעם אחרת יעשה סוכה פסולה, דאם תיקן את המעוות כ"ש שלא יעוות. רב אשי רצה לומר שגם בגדיש יש גזירת אוצר ולא יועיל נענוע, אבל ריו"ח דייק מדקתני "אינה סוכה" שזה פסול דאורייתא.

כל הפסולים ששנינו בסכך כשרים לדפנות, דדופן לא איקרי סוכה, דאף שלומדים דפנות מדכתיב ג"פ "בסוכות", מייתורא ילפינן ולא ממשמעותא.

י"ב: סיכוך בחיצים- חיצים והיינו הבית יד שמחברים אליו את החץ, זכרים שתוחבים אותם בבית קיבול של ראש החץ, כשרים לסיכוך, דפשוטי כלי עץ אין מקבלים טומאה, אבל נקבות שראש החץ נכנס לתוך הנקב שלהם, פסולים, כיון שיש להם בית קיבול, אע"פ שהוא בית קיבול העשוי למלאות לעולם.

סיכוך בפשתן- אין לסכך באניצי פשתן והיינו לאחר שכבר תיקנום במסרק ונתלבנו, כיון שהם ראויים לקבל טומאת נגעים. אבל בהוצני פשתן שלא נישרו ולא נופצו כשר לסכך, והושני פשתן אין ידוע מה דינם, ואין ידוע אם הספק הוא בדייק במכתשת ולא נפיץ במסרק, אבל אם נשרו ולא דייק כשרה, או שגם בזה יש ספק.

שושי ושווצרי מיני ירקות שאינם מאכל אדם- לרב יהודה מסככים בהם דכיון שאינם מאכל אדם אינם מקבלים טומאה, ולאביי שושי מסככים בהם, אבל שווצרי אין מסככים בהם, דכיון שריחם רע חוששים שיצא מן הסוכה.

י"ג. היזמי והיגי מיני סנה- לרב חנן בר רבא מסככים בהם, לאביי היזמי מסככים בהם, אבל

היגי אין מסככים בהם, כיון שעליהם נושרים ואדם יוצא בגללם מן הסוכה.

מרור שיש לו שם לווי- מרריתא דאגמא יוצאים בו ידי חובת מרור. הגמ' שואלת שהרי יש לו שם לווי, ומצינו גבי אזוב להזאת טמא, שביש לו שם לווי פסול, והכא נמי כתיב "מרור" סתם. אביי מבאר שכיון שבזמן מתן תורה היה שמו בלא שם לווי, ורק אח"כ נשתנה שמו, כשר, דכשהזכירה תורה מרור אף הוא היה בכלל. ורבא מבאר שבאמת שמו מרור סתם, ואין קורין לו מרריתא דאגמא אלא משום שמשם מקומו. לרש"י מרריתא דאגמא היינו חזרת של אגם.

המשך דיני חבילות

אגד בידי שמים- אפקותא דדיקלא ודוקרנא דקני, מסככים בהם, דאגד בידי שמים לא שמיה אגד, ואע"פ שאגדם, אגד חד לא שמיה אגד והם הרי מחוברים כבר בצד אחד.

כמה נחשבים אגד- אגד חד לא שמיה אגד לא לענין חבילה לסכך ולא לענין אגודת אזוב, אגד שלש שמיה אגד, אגד שניים תלוי במחלוקת רבי יוסי ורבנן גבי אזוב, שלרבי יוסי צריך אזוב עם ג' גבעולים, וזה מעכב, ואם היזה ונפל אחד לאחר זמן ונשארו ב' כשר, ובגרדומיו -הגבעולים הרכים, די שישאר בהם כל שהוא מכל אחד. ולרבנן למצוה – לכתחילה, צריך ג' קלחים שבהם ג' גבעולים גבעול לכל קלח, וגבעול היינו הקנה האמצעי שהזרע בראשו, אבל לעכב די בתחלתו בשניים, ושייריו אחד.

י"ג: קנים שאגדם למנינא, מסככים בהם, ואין בהם גזירת אוצר כיון שאין דרך להצניעם אגודים, אלא אוגדים אותם עד שימכרו.

אגד שאינו עשוי לטלטלו- צריפי דאורבני צריפים מעצי ערבות, שמחברים את הענפים למעלה בקשר אחד, ולמטה מעבירים חוט בין ענף לענף, כדי שיהיה רחב מלמטה. לרב פפא כשר רק כשהתיר ב' הקשרים וא"צ להפקיע הקליעה, ולרב הונא בריה דר"י אף בהתיר רק קשר העליון כשר, דכל אגד שאינו עשוי לטלטלו כגון זה שכשמטלטלים אותו הוא ניתק מאליו, אינו אגד.

ירקות הכשרים למרור שהם דקים, מביאים את הטומאה בעודם לחים, כיון דמדאורייתא כל זמן שלא יבשו הוי אהל, ואינם חוצצים בפני הטומאה מדרבנן, וכן פוסלים בסוכה משום אויר בג' טפחים, ולא בד' כסכך פסול, אף שזה אוכל הראוי לקבל טומאה, כיון דלכי יבשי פרכי ויש לחוש שיסמכו עליהם כשהם יבשים.

סיכוך וטומאה באוכל המחובר לפסולת

אוכל הרי הוא מקבל טומאה ואין מסככים בו. הגמרא מבארת מה הדין בענפים המחוברים לאוכל, מתי דינם כמו האוכל עצמו מפני שהם היד של האוכל, ומתי אין דינם כמו האוכל עצמו.

שיטת רבי אבא שהבוצר ענבים לגת כדי לדרוך אותם, אין להם דין יד והיינו שאם נטמא העץ לא נטמא האוכל, כיון שאינו צריך ואינו רוצה את הבית אחיזה, אבל הקוצר לסכך יש להם דין יד, כיון דניחא ליה בהו כדי שלא יתפזר הסכך וילכו השיבולים לאיבוד.

שיטת רב מנשיא בר גדא שבקוצר לסכך אין דין יד כיון שאוכל פסול לסכך, ואם לאו שהפסולת היה מרובה על האוכל היתה הסוכה פסולה, וכ"ש שבבוצר אין דין יד, משום דלא ניחא ליה, כיון שהם מוצצים מהיין.

ענפי תאנים ענבים שיבולים ותמרים שיש בהם פירות, לת"ק אם הפסולת מרובה על האוכל כשר לסיכוך. ולאחרים צריך שיהיה מרובה אף על הידות, דשיעור בית יד סמוך לאוכל גם הוא מקבל טומאה. הגמ' אומרת שמדברי ת"ק מוכח דלא כרבי אבא, וממילא דברי רבי אבא בהכרח כאחרים, אבל לרב מנשיא י"ל שלכו"ע בקוצר לסכך אין דין ידות, ולאחרים יש ידות כיון דאיירי בקצצן לאכילה ונמלך לסכך בהם, וטעמייהו דרבנן משום שכיון שנמלך בטלה מחשבתו הראשונה.

י"ד. הגמ' שואלת שהרי מחשבה אינה מבטלת את היעוד לאכילה, כדמצינו גבי קבלת טומאה שכלים יורדים לידי טומאה במחשבה שחושב שזה יהיה גמר מלאכתן, ואינם עולים מידי קבלת טומאה אלא בשינוי מעשה אף אם ירדו במחשבה. ודין זה אינו רק בכלים ולפי שהם חשובים, אלא גם בידות של אוכלין מצינו שדוקא אם בסס בגורן הם טהורות.

הגמ' מתרצת שלמ"ד שבסס היינו שהתיר איגודם, א"כ בידות של אוכלין מחשבה נמי מהני, דהתרת האגד אינה אלא כמחשבה דלא ניחא ליה בידות שלהם, ולמ"ד שבסס היינו שדשן ברגלי הבהמה, א"כ מבואר שצריך מעשה כדי להפקיע מיעודם לאכילה, צ"ל דהכא נמי איירי שבסס. ולפי זה טעמא דאחרים דס"ל כרבי יוסי שאף לאחר שבסס נשארים בדינם הראשון, כיון שראויות להופכם בעתר ע"י הידות, ובלי הידות היה קשה להופכם, והוא כשביסס תחילה לא לבטלו נתכוון אלא לרככן והכא נמי הקשים ראויים לסייע בפירוק הסכך.

תפילתם של צדיקים מהפכת דעתו של הקב"ה ממידת אכזריות לרחמנות.

סיכוך בנסרים

מדאורייתא מותר לסכך גם בנסרים שהם רחבים מאד, כל זמן שהניחם לסיכוך ואינם תקרת ביתו, וחכמים גזרו בנסרים בשיעור מסוים שאין לסכך בהם שמא יבואו להכשיר את תקרת הבית לסיכוך. ולהלן יבואר מה שיעור רוחב הנסרים שחז"ל פסלו לסיכוך.

איתא במתני' שלר"י מסככים בנסרים, ור"מ אוסר. ואם נתן על הסוכה נסר שהוא רחב ד' טפחים כשרה ובלבד שלא ישן תחתיו.

לרב נחלקו בנסרים רחבים ד' טפחים כדרך הנסרים שברוב התקרות, והמחלוקת היא אם גוזרים שמא יבואו להכשיר תקרה לסיכוך, או לא, ותקרה פסולה משום דסוכה אמור רחמנא, ולא ביתו של כל ימות השנה. אבל לכו"ע אפשר לסכך בנסרים שאינם רחבים ד"ט, דכיון דלא דמי לתקרה אין סיבה לגזור. והא דתנא במתני' נתן עליה נסר שהוא רחב ד"ט כשרה ובלבד שלא ישן תחתיו, היינו לר"מ, והסוכה כשרה משום שאיירי שהנסר הוא ליד הדופן, דאמרינן דופן עקומה, אבל לר"י יכול לישן תחתיו.

לשמואל נחלקו בנסרים שרחבים ג' ואינם רחבים ד', דנפקי מתורת לבוד אבל אין בהם שיעור מקום, ור"מ אוסר משום דחייש למיעוטא שעושים מהם תקרה, אבל ברחבים ד' לכו"ע אין לסכך בהם, ובפחות מג' לכו"ע מסככים בהם, דקנים בעלמא נינהו. ובנסר רחב ד"ט אף לר"י לא יישן תחתיו, (והיינו כשנתנו בצידי הסוכה, דבאמצע הרי הוא פוסל את הסוכה, כיון שבאמצע לא שייך לומר דופן עקומה. י"ז:).

לרבי יוחנן (ט"ו.) מייירי בנסרים משופים -חלקים וראוים לתשמיש, וטעם הפסול הוא משום גזירת כלים, ואליבא דר"מ שגוזר אטו כלים המקבלים טומאה, ואין המחלוקת משום גזירת תקרה.

י"ד: איתא בברייתא ששני סדינים מצטרפים לשיעור הפוסל, והיינו ד"ט באמצע הסוכה, אבל שני נסרים אין מצטרפים, ור"י היא דס"ל שאפי' אם כולה מנסרים כשרה. ולר"מ אף נסרים מצטרפים. לשמואל איירי בנסרים שיש בהם ג' ואין בהם ד', ולר"מ מצטרפים לשיעור ד"ט לפסול את הסוכה. ולרב פחות מד"ט הוי סכך כשר ואין מצטרף לפסול, וע"כ מיירי בנסרים שיש בהם ד"ט, וכוונת ר"מ שמצטרפים לד' אמות הפוסלות בצד הסוכה, (ולל"ב לקמן י"ז: שלרב אף באמצע אין הפסול אלא בד' אמות, אירי אף באמצע), ולר"י כשרה כיון שאפי' אם כולה מסוככת בהם כשרה.

תניא כוותיה דרב ותניא כוותיה דשמואל.

ומודה ר"מ שאם יש בין נסר לנסר כמלוא נסר, שמניח סכך כשר ביניהם וכשרה, ואיתא לקמן י"ח. (למ"ד שסכך פסול באמצע פוסל בד"ט) דאיירי בסוכה שאורכה ח' אמות בדיוק, שנותן נסר ופסל מכל צד עד האמצע, ויוצא שבאמצע יש ח' טפחים של סכך כשר, שיש בזה שיעור הכשר סוכה, ואין הנסרים פוסלים אף ביש בהם ד"ט, משום דאמרינן דופן עקומה עד הפסלים שבאמצע. וה"ה שלר"י אם הנסרים הם ד"ט דכשר באופן הנ"ל.

נסרים שהפכם על צידיהם והם רחבים ד"ט ואין בעוביים ג"ט, לרב חסדא ורבה בר רב הונא כשרה כיון שהפסול הוא משום גזירת תקרה, ואין עושים כך תקרה. ואמר להם רב הונא שפסולה, דכיון שיש שם פסול עליהם הוי כשיפודין של מתכת שפסולים בכל ענין.

נתן נסר שהוא רחב ד' אע"פ שלא הכניסו לתוכה אלא ג' פסולה. לרב הונא היינו בהפכם על צידיהם. ולחולקים היינו שהניחו בדופן פתח הסוכה והוא נוטה לחוץ טפח, דפסול משום שפסל היוצא מן הסוכה נדון כסוכה, וכיון שאם הסכך היה כשר היה זה חלק מהסוכה, ממילא כיון שזה נסר רחב ד"ט הוא פוסל את הסוכה. ואיירי בפתח שאין שם דופן, וליכא למימר דופן עקומה.

סוכה שאינה מחזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו, או שנפרצה באחת הדפנות סמוך לקרקע שיכול להזדקר בה גדי בבת אחת בהדיא וברווח, דהיינו ג' טפחים, פסולה.

תקרה שאין עליה מעזיבה

תקרת הבית העשויה מגידולי קרקע ואין עליה מעזיבה (-רצפת טיט), כדי להכשירה לסיכוך צריך שתהיה מונחת שם לשם סכך ולא לשם תקרה, וכן צריך שלא יהיה בנסרים שיעור גזירת תקרה כפי שנתבאר בסוגיה הקודמת, וכדלהלן.

ט"ו לרב דס"ל שהמחלוקת לגבי סיכוך בנסרים הוא בנסרים שיש בהם רוחב ד"ט, והמחלוקת היא אם גוזרים גזירת תקרה, א"כ כוונת מתני' דהכא שרבי יהודה טען לר"מ שכבר נחלקו ב"ש וב"ה בזה לגבי תקרה שאין עליה מעזיבה (–רצפת טיט), שלב"ה מפקפק סותר ומנענע את כולם, או נוטל אחת מבינתיים ונותן במקומה סכך כשר, משום "תעשה" ולא מן העשוי, וכמו שסכך שנעשה בפסול פסול, כך גם דבר שנעשה לבית ולא לסוכה פסול, אבל לא גוזרים גזירת תקרה, ולב"ש אע"פ שמפקפק אינו כשר אלא אם נטל אחת מבינתיים שזה מעשה מעליא, וגם משום גזירת תקרה, וא"כ נמצא שר"מ סובר כב"ש. וענה ר"מ דכו"ע סברי לגזירת תקרה, וממילא אף לב"ה נוטל אחת מבינתיים ואין מועיל שיפקפק.

ואין לומר שהמחלוקת בנסרים ברישא היא משום גזירת כלים, ואיירי בנסרים משופים –חלקים וראויים לתשמיש, ואף שאינם מקבלים טומאה שהרי הם פשוטי כלי עץ, מ"מ גזרו אטו כלים המקבלים טומאה. **שהרי רב** יהודה אמר בשם רב שהמסכך בחיצים זכרים כשרה, ולא גזר לפסול שמא יסכך בחיצים נקיבות.

ולשמואל דס"ל שהמחלוקת לגבי סיכוך בנסרים הוא בנסרים שאין בהם ד"ט, אבל ביש בהם ד' פסולה לכו"ע, המחלוקת בתקרה שאין עליה מעזיבה היא בבטולי תקרה, והיינו שסתם תקרה פסולה בנסרים שיש בהם ד"ט, גזירה שמא ישב תחת קורות ביתו, אבל היכא שזה כבר היה תקרה ובא לבטל את התקרה ולעשותה לשם סוכה, לר"י נחלקו **שלב"ה** בטילה ע"י פקפוק כיון שמוכיח בזה שהוא בקי ב"תעשה" ולא מן העשוי, **ולב"ש** רק כשרה ע"י שיטול אחת מבינתיים משום גזירה, ור"מ סובר שלכו"ע נוטל אחת מבינתיים משום גזירה.

סיכוך כשיש שפודין או ארוכות המיטה

איתא במתני' המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המיטה, אם יש רווח ביניהם כמותן כשרה. ולהלן יבואר מה הכונה רווח ביניהם כמותן, ומתי ארוכות המיטה מקבלים טומאה והם פסולים לסיכוך.

שפודין וארוכות המיטה פסולים לסיכוך, וכפי שיבואר להלן. ואם הניח שפודין וארוכות ונתן גם סכך כשר, במתני' איתא שאם יש רווח ביניהם כמותן, כשרה. לרב פפא שמתיר פרוץ כעומד במחיצות שבת (באופן שיש ג"ט בין המחיצות, דלא אמרינן לבוד) ניחא. ולרב הונא בריה דרבי יהושע שאוסר בפרוץ כעומד, מבאר רב הונא דאיירי שהרווח יותר מהעומד, ו"כמותן" היינו כדי שיהיה הסכך נכנס ויוצא, ולא בצמצום. ולרבא איירי אף במצמצם, ואם היה השפודים שתי נותן את הסכך ערב ואם היה ערב נותנם שתי, שאז בהכרח הסכך הכשר נמצא גם מעל הסכך הפסול דאל"כ הוא יפול, וא"כ הסכך הכשר הוא יותר מהפסול ומבטלו.

ט"ז. מתי ארוכות המיטה מקבלים טומאה ופסולים לסיכוך-

במתני' מבואר שארוכות המיטה פסולים לסיכוך.

לרבי אמי בר טביומי דס"ל שבלאי כלים והיינו מטלניות שאין בהם ג' על ג', שאינם ראויות לא לעניים ולא לעשירים, פסולים לסיכוך אע"ג דהשתא אינם כלי ואינם מקבלים טומאה, כיון דמכלי קאתו, איירי בארוכות המיטה סתם שגם הם עכשיו אינם מקבלים טומאה, כיון שאינם ראויים לכלום, ומ"מ פסולים לסיכוך. וכן מבואר בברייתא שאין לסכך בשיירי מחצלת של שיפה או גמי אע"פ שכבר אין בהם שיעור קבלת טומאה דתנן מפץ ששה על ששה.

אמנם ממתני' ליכא ראיה לדבריו, די"ל דאיירי בארוכה ושתי כרעים, או בקצרה -הקרש שנמצא לרוחב המיטה, ושתי כרעים, וכדמצינו שחכמים סוברים שמיטה מקבלת טומאה או נטהרת אף כשהיא מחולקת לחלקים, והיינו בארוכה ושתי כרעים או בקצרה ושתי כרעים, דחזיא לסומכם לכותל, ולתת עצים מהכרעים לכותל, ולתת על העצים חבלים, ולשבת עליהם, והיא ראויה למשכב, ומטמא מדרס.

מאת וכן אינה מיטהרת אלא כשהיא שלימה, ואם נתפרקה וחזר וחיברה, ממתני' כלים משמע שחוזרת לטומאתה שנטמאה.

בדין סיכוך במחצלת קנים עיין י"ט: .

החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה, ואם היה שם כבר חלל טפח במשך ז' טפחים, כשרה, כיון שמתחילה היה שם סכך על הגדיש, וכשהגביה את החלל לגובה י"ט לא תיקן אלא את הדפנות שאין בהם פסול "תעשה" ולא מן העשוי.

דין דפנות שאינם בכל גובה הסוכה

אף סוכה שהיא גבוהה אין צריך שהדפנות יגיעו עד הסכך, אלא מספיק שהסכך יהיה בי' הטפחים התחתונים, ורבי יוסי מכשיר דפנות י' טפחים אף אם אינם סמוכים לקרקע. ולהלן יבוארו פרטי וטעמי דינים אלו, וכן יבוארו כמה מדיני מחיצות לענין התר טלטול בשבת.

עד היכן צריכים הדפנות להגיע למעלה ולמטה-

א"צ שיגיעו הדפנות עד הסכך, אלא מספיק שיהיו בגובה י"ט.

ואם הדפנות מתחילות רק בגובה ג"ט מהקרקע שיכול לעבור שם גדי בזקיפה, לת"ק הסוכה פסולה, ורבי יוסי מכשיר אם הדפנות הם בגובה י"ט.

הגמ' מבארת שנחלקו אם מחיצה תלויה מתרת או לא. ואינו תלוי בפלוגתא דלהלן גבי מחיצה תלויה בבור שבין ב' חצרות, דר"י לא מתיר במחיצה תלויה אלא בעירובי חצרות, שחיובם מדרבנן, דמדאורייתא אין איסור הוצאה אלא מרה"י לרה"ר, ולא בסוכה שזה מדאורייתא. ומאידך רבי יוסי לא מתיר מחיצה תלויה אלא לגבי סוכה שזה מצות עשה, ולא לגבי שבת שזה איסור סקילה במלאכות דאורייתא, וממילא מחמירים גם בדינים דרבנן שיש בשבת.

<u>ט"ז:</u> מילוי מים מבור שבין ב' חצרות- בור שנמצא בין ב' חצרות, והמחיצה שבין החצרות עוברת מעל הבור, ואין ביניהם פתח כדי לערב יחד, אסור להם למלא ממנו בשבת מפני שהוא לוקח מהמים שבחצר השניה, **אא"כ** יש מחיצה בגובה י"ט דהקילו חכמים במים שתועיל מחיצה תלויה, וצריך שתהיה המחיצה בתוך חלל הבור, דבעינן מחיצה שנעשית במיוחד עבור זה, וזה מועיל בין אם היא מלמעלה רחוק מן המים, בין אם היא מלמטה סמוך למים. לרשב"ג אלו דברי ב"ש אבל לב"ה צריך להניח המחיצה סמוך למים, ור"י מתיר אף בכותל הנעשית לחוץ בין החצירות שעל שפת הבור.

מעשה בציפורי ששכחו להביא ס"ת מערב שבת, והביאוהו בשבת ע"י שמצאו סדינים פרוסים ע"ג העמודים שלא עשו עירובי חצרות או שיתופי מבואות בין הבית לבית הכנסת, והסדינים חילקו את בית הכנסת ובית זה משאר החצרות. והם היו גבוהים מן הארץ. (אבל אין לומר שהביאום בשבת שהרי יש איסור הוצאה. אמנם אין איסור לפרוס סדינים, דמחיצה בלא גג אינה אהל). ואפ"ל שהיה זה על פי רבי ישמעאל ברבי יוסי ולא על פי רבי יוסי, שהיה ראש ישיבה בציפורי, שכבר נפטר שאמרנו לעיל שמיקל רק בסוכה ולא בשבת.

הכשר גובה הדפנות משום לבוד- מחצלת ארבעה ומשהו לכל אורך הדופן, מתרת בסוכה גבוהה י"ט מצומצמים, ע"י שמניחה באמצע גובה הסוכה, פחות מג' למעלה ופחות מג' למטה, וקמ"ל דאמרינן תרי לבוד. ולרבי יוסי דס"ל שא"צ שהדפנות יגיעו פחות מג"ט סמוך לקרקע, א"כ מחצלת יותר מז"ט שמניח אותה בתוך ג"ט לסכך כשרה בסוכה גדולה הגבוהה הרבה.

הכשר רוחב הדפנות משום לבוד- המניח פס ד' ומשהו בגובה י"ט לרוחב הדפנות, זה מתיר משום דופן, ע"י שמניחו פחות מג' לדופן השניה, וקמ"ל ששיעור סוכה קטנה שבעה טפחים. ואיירי שיש בסוכה ב' דפנות שלימות, ומניח את הפס סמוך לדופן השניה.

דין סכך שאינו מעל כל חלל הסוכה

סכך שאינו מקרה את כל חלל הסוכה, אלא יש מקום שיש בו סכך פסול או אויר, יש בזה שיעורים שונים מתי הדבר פוסל את כל הסוכה, ומתי רק תחתיו פסול לסוכה, ומתי אף תחתיו כשר לסוכה, וכדלהלן. עוד יבואר להלן מתי שני דברים שונים מצטרפים לשיעור אחד, ומתי אינם מצטרפים.

<u>י"ז.</u> שיעור האויר הפוסל בסוכה- אם חלק מחלל הסוכה אינו מקורה כלל, הרי שיעור הפסול הוא ג"ט בין באמצע בין בצד.

שיעור הסכך פסול הפוסל בצידי הסוכה- אם צידי הסוכה מקורים בקירות שאינו כשר לסיכוך, כגון שנפחת הבית באמצעו וסיכך במקום שנפחת ושאר תקרת הבית פסולה משום תעשה ולא מן העשוי, או שסיכך בחצר המוקפת אכסדרא מג' רוחותיה ואין לאכסדרא מחיצה מלבד מחיצות הבתים, או שסיכך בצידי הסוכה בסכך פסול, אינו פוסל אלא בד' אמות, (וקמ"ל דבפחות מד' אמות כשר אף באכסדרא שהדפנות לא נעשו עבור האכסדרא, וגם היכא שסיכך בסכך ממין פסול). ובפחות מד' אמות כשר משום דאמרינן דופן עקומה. רש"י מוכיח מכאן שדופן עקומה הכוונה שדנים את הקרוי לדופן, דאם הכוונה שדנים שהדופן מגיעה עד הסכך הכשר, למה באויר לא אומרים דופן עקומה.

שיעור הסכך הפסול הפוסל באמצע הסוכה- סכך פסול שהוא רחוק ד' אמות מהדפנות, לרבנן דבי רב פוסל בד' טפחים, ולרבה אינו פוסל אלא בד' אמות. ובנהרדעא (י"ז:) אמרי שלשמואל פוסל בד' טפחים שזה מקום חשוב לחלק בין המקומות המסוככים, וממילא אין דפנות צד אחד מועילות לצד השני, ולרב פוסל בד' אמות.

צירוף ב' דברים לשיעור-

ב' דברים שאין שיעורם שווה אין מצטרפים לשיעור, ולכן **אויר וסכך פסול** אין מצטרפים לשיעור, וכגון שהניח סכך פסול פחות מהשיעור הפוסל (ד"ט או ד' אמות, וכנ"ל) , ואח"כ הניח פחות מג"ט אויר, אין מצטרפים לכשיעור, אף שאם היה ממלא את החלל בסכך פסול זה היה פוסל ואויר חמור יותר שפוסל בג' ואילו סכך פסול רק בד'. ורבה סובר שרק לשיעור ד' אמות אין מצטרפים אויר, מפני ששיעורים שאינם שוים אין מצטרפים, ולדבריו שיעור ד' אמות בסכך פסול אינו משום דופן עקומה, אלא זה שיעור מהלכה למשה מסיני, אבל אילו היה השיעור ד"ט היו צריכים לצרף אויר, מפני שד"ט משום הפלגה שהרי אין במתני' מקור לשיעור זה אלא זה מסברא ובהכרח הטעם משום שד"ט נחשבים מקום לעצמו שמחלק בין המקומות, ואין נ"מ מה גורם להפלגה. ואף שבסוכה קטנה ששיעורה מצומצם גם סכך פסול וגם אויר פוסלים בג"ט כיון שאז לא אומרים לבוד, אין זה נחשב ששיעורם שוה, מפני שהפסול הוא מחמת חסרון בשיעור הסוכה.

<u>י"ז:</u> צירוף לענין טומאה- מה שמצינו לענין טומאה, שאף שבגד מקבל טומאה בג"ט על ג"ט, ושק שיעורו ד"ט על ד"ט, ועור שיעורו ה"ט על ה"ט, ומפץ שיעורו ו"ט על ו"ט. ובגד ושק, או שק ועור, או עור ומפץ, מצטרפים להשלים לשיעור הגדול מביניהם, אע"פ שאין שיעורם

שווה, כיון ששיעורם שוה לטומאת מושב, כדתנן שהמקצע מכולם טפח על טפח טמא, מפני שזה ראוי לטלאי במרדעת שעל גבי חמור. (י"מ שעשה מאחד מהם טלאי למרדעת החמור, וי"מ שעשה מכולם יחד).

דברי הגמ', עד י"ח. אמר אביי, הובאו לעיל דף י"ד.

י"ח. מיעוט אויר ג' בסוכה-

בסוכה גדולה יכול למעטו בין בקנים ובין בשפודים, ובסוכה קטנה ממעטו בקנים דאמרינן לבוד ואין כאן אויר, ולא בשפודים שג"ט הם שיעור שחשוב בפני עצמו ואינם מצטרפים להשלים לשיעור סוכה.

וכל זה כשהאויר בצידי הסוכה, אבל אם האויר באמצע הסוכה, נחלקו רב אחא ורבינא **אם אומרים לבוד באמצע** כמו בצד, או שאין לבוד באמצע, והיינו בתקרה, אבל בדפנות יש לבוד באמצע, (וקורה דלהלן חשיב למעלה, בין למ"ד קורה משום הכירא בין למ"ד קורה משום מחיצה).

בית שיש שם מת ויש בבית ארובה, כל הבית טמא חוץ ממה שמתחת הארובה, ואם הטומאה מתחת הארובה כל מה שבבית טהור מפני שאין אהל על הטומאה, בין ביש בה פותח טפח בין באין בה פותח טפח, ואמנם יש דינים שיש בהם נ"מ אם יש פותח טפח או לא. הגמ' מוכיחה מזה שלא אומרים לבוד באמצע ולכן הכלים שכנגד הארובה טהורים, ולמאן דס"ל שאומרים לבוד באמצע, י"ל דשאני הלכות טומאה שזה הלכה למשה מסיני שאין אומרים בהם לבוד באמצע, ואין לומדים מהלמ"מ למקומות נוספים.

לבוד בקורת מבוי- מבוי שהקורה שלו לא מגיעה עד הכותל השני, או שקורה אחת יוצאת מכותל זה וקורה אחרת יוצאת מכותל אחר ואינם מחוברות, אם המרחק הוא פחות מג"ט א"צ להביא קורה אחרת. הגמ' אומרת שבזה לכו"ע אומרים לבוד באמצע, דמדרבנן הוא והם אמרו והם אמרו.

אברומא מין דגים קטנים יש מקום שאסורים מפני שיש שם שרצים שאינם ניכרים וממילא א"א להפרישם, ויש מקומות שמותרים כי אין באותם מקומות שרצים. כדמצינו שאביי התיר צחנתא מנהר שנקרא בב, ואין הטעם מפני שהמים זורמים ודגים טמאים שאין להם שדרה אינם יכולים להיות שם, או שהמים מלוחים ודגים טמאים כיון שאין להם קשקשים אינם מתקיימים שם, שהרי במציאות דגים טמאים מתקיימים במקומות כאלו, אלא הטעם מפני שאין בנהר בב דגים טמאים, דאין הטיט שלו מגדל דג טמא. אמנם האידנא שנשפכים לשם נהרות איתן וגמדא, אסורים, מפני שיתכן שהוא מאותם נהרות.

פי תקרה יורד וסותם

אחד מהחידושים בדפנות (מלבד לבוד וגוד אסיק וכו') הוא דין פי תקרה יורד וסותם, והיינו שרואים כאילו הקו של עובי קורות התקרה יורד למטה ויש לזה דין מחיצה. ולהלן יבואר מתי נאמר דין זה.

י"ח: פי תקרה בחצר המוקפת אכסדרה- סיכ ע"ג אכסדרא ויש בתקרת האכסדרא ד' אמות ממחיצות הבית המקיפות אותה דלא אמרינן דופן עקומה. **אם יש** לאכסדרא **פצימין** –עמודים כמין חלונות, וביניהם פחות מג' טפחים, **כשרה** משום לבוד. **ואם** אין לה **פצימין**, לאביי כשרה דאמרינן פי תקרה יורד וסותם אפי' מכל הצדדים, ופי תקרה היינו עובי קורות האכסדרא שבצד הסוכה, ולרבא פסולה, דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם.

פי תקרה בסוכה העשויה כמבוי- אביי מודה בסוכה המסוככת בנסרים עבים שאין ברחבם ד' טפחים, שאין בה דופן אמצעי, שאין אומרים פי תקרה יורד וסותם, דהוי כמבוי מפולש כיון שאויר פתוח בשני צדדים זה מול זה, והוי כמבוי מפולש שעשוי למעבר רבים.

פי תקרה באכסדרה שבבקעה- אכסדרא בבקעה שאין לה דפנות, לרב מותר לטלטל בה, דאמרינן פי תקרה יורד וסותם. ולשמואל אסור לטלטל בה, דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם.

פי תקרה בתקרה שאינה עשויה לתוך החלל שאנו רוצים להקיף- הגמ' אומרת שאביי מודה שלפי שמואל גם באכסדרה שאין לה פצימין לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם, ואביי סובר כרב. אבל רבא פוסל גם לפי רב, דבבקעה המחיצות נעשו לצורך תוכה של האכסדרא, ולכן זה נחשב מחיצה לענין לטלטל בתוכה, אבל בסוכה שהמחיצות נעשו לאכסדרא ולא לסוכה, לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם להחשיב שיש לתוך הסוכה מחיצות, דאף שבמחיצות גמורות אין נ"מ אם נעשו לתוכם או לא, אבל גוד אחית לא אגמרה רחמנא למשה מסיני אלא במחיצה העשויה לתוכה, אמנם לבוד אמרינן אף באינה עשויה לתוכה, דלבוד הוי כמחיצה סתומה.

י"ט. אם התקרה שווה לסכך ואין חוד קורות התקרה נראה בחלל הסוכה, מודה אביי דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם. **ללישנא בתרא** אם אין לאכסדרה פצימין לכו"ע פסולה, ולא אמרינן פי תקרה יורד וסותם כיון שהתקרה עשויה לאכסדרה ולא לאויר שמחוץ לאכסדרה. **וביש** לה פצימין, **אביי מכשיר** משום לבוד, **ורבא פוסל** דס"ל שלא נאמרה ההלכה של לבוד אלא כשזה נעשה לחלל הסוכה ולא לחוצה לה.

והלכתא כלישנא קמא וכרבא, דפי תקרה אומרים רק בתקרה הנעשית לחלל, אבל לבוד אומרים גם כשלא נעשה לחלל.

הכשר הדופן השלישית של הסוכה בטפח שנראה רק מבחוץ- רב אשי סיכ באכסדרא שאין לה פצימין ולא היו לה אלא ב' דפנות, מפני שהיה שם טפח שהיה נראה מבפנים ושווה מבחוץ, או נראה מבחוץ שהטפח הוא מהדופן השניה כלפי חוץ הסוכה, ולעומדים מבחוץ זה נראה כהתחלת הדופן השלישית של הסוכה, **ושווה מבפנים** שלעומדים בפנים אותו טפח לא היה נראה, דכמו שלגבי מבוי הוי לחי, כך מהני לגבי סוכה.

פסל היוצא מן הסוכה

מבואר בברייתא שפסל (סכך, ונקרא כך משום שהוא עשוי מפסולת גורן ויקב) היוצא מן הסוכה דינו כסוכה. הגמרא מבארת בכמה אופנים מה כוונת הברייתא, ואם הכונה להכשיר סכך היוצא מחוץ לסוכה, או כשאין בו הכשר סוכה.

איתא בברייתא שפסל היוצא מן הסוכה נדון כסוכה.

לעולא איירי שהסכך שבסוכה ממשיך לאחורי הסוכה חוץ לדופן האמצעי, ויש שם ג"כ ג' דפנות וז' טפחים וצילתה מרובה מחמתה, וקמ"ל דלא אמרינן שהדופן האמצעית לא נעשה אלא לתוכו, וגם הדפנות שבצדדים נעשו בתחילה לשם הסוכה הפנימית והכניס הדופן האמצעי לתוכן.

לרבה ורב יוסף איירי שהסכך יוצא בפתח הסוכה ורק אחת מהדפנות ממשיכה לצד הסכך, והו"א דכיון שיש רק דופן אחת דנים אותה בפני עצמה ואין שם ז"ט להכשר סוכה, קמ"ל שזה חלק מהסוכה והוי כשתים כהלכתן ושלישית אפי' טפח.

לריו"ח באה הברייתא להכשיר סוכה שרובה צילתה מרובה מחמתה, ומיעוטה חמתה מרובה מצילתה.

לרב אושעיא באה הברייתא להכשיר סכך פסול פחות מג' בסוכה ששיעורה ז', ואע"פ שאפי' אויר שהוא חמור מסכך פסול אינו פוסל בפחות מג', מ"מ קמ"ל שאפשר לישן תחת הסכך הפסול, אף שתחת האויר אין ישנים, דאע"פ שמצטרף אינו כשר, כדאשכחן במקוה שטיט הנרוק (-שראוי להריקו מכלי אל כלי, כגון שהוא רך), מצטרף להשלים למ' סאה, ומ"מ אין טובלים בו והיינו במקוה שכולו טיט הנרוק.

י"ט: דופן וסכך באלכסון-

העושה סוכתו כמין צריף בשיפוע, שהגג והדפנות הם דבר אחד, או שהשעין את הסכך על הכותל, לתנא דמתני' (רבי נתן) ר"א פוסל מפני שאין לה גג, וחכמים מכשירים מפני ששיפועי אהלים כאהלים דמו, ולתנא דברייתא ר"א מכשיר, וחכמים פוסלים. רב יוסף נהג כרבנן דברייתא משום דמשנתינו יחידאה, וישן בכילת חתנים בסוכה דלפי שאין לה גג של טפח ישר, לא חשיב אוהל להפסיק.

ואם הגביהה מן הקרקע טפח או שהרחיקה מן הכותל טפח, כשרה לכו"ע, מפני שבאופנים אלו ניכר שיש דופן ויש סכך. וכתב רש"י שאע"פ שאין כלום באותו טפח כשר, דאמרינן לבוד.

סיכוך וקבלת טומאה במחצלאות

כפי שנתבאר לעיל (י"א) אף דבר שגידולו מן הארץ, אם הוא מקבל טומאה אין מסככים בו, ועל כן מחצלת קנים העשויה לשכיבה, אף שקנים גידולם מן הארץ אין מסככים בה. ולהלן יבואר מה הדין במחצלת העשויה בסתמא או לסיכוך.

שיטת רבא שמחצלת קנים גדולה סתמה לסיכוך מפני שהיא קשה ואינה נוחה למשכב **וכשרה**, ואינה מקבלת טומאה, אמנם אם עשאה לשכיבה הוי יחוד לכלי, והיא מקבלת טומאה, ואין מסככים בה. ומחצלת קטנה, לת"ק סתמה לשכיבה, ולר"א אף קטנה סתמה לסיכוך, ומסככים בה ואינה מקבלת טומאה.

כ. אביי מקשה מלשון המשנה "אחת קטנה ואחת גדולה" דרגילות לשנות את הפשוט בהתחלה. רש"י. והביא שי"ג בגמ' איפכא, ודחה דבריהם. וכן הקשה אביי דאיתא בברייתא שנחלקו במחצלת גדולה ור"א מחמיר.

שיטת רב פפא שמחצלת קטנה לכו"ע סתמה לשכיבה ומקבלת טומאה ואין מסככים בה, ובגדולה לת"ק סתמה לסיכוך, ולר"א סתמה לשכיבה.

מחצלת של שיפה ושל גמי שהם רכים, גדולה כשרה לסיכוך בין בקלועה שהיא עבה ואינה חלקה, בין בארוגה שהיא חלקה, וקטנה פסולה מפני שהיא מיועדת לשכיבה.

מחצלת של קנים ושל חילת שהם קשים, קלועה מסככים בה אפי' אם היא קטנה, דכיון שהיא עבה ואינה חלקה והעץ קשה אינה נוחה לשכיבה, **אבל** ארוגה אין מסככים בה מפני שאין רגילים לאורגה אלא לשכיבה כדי שתהיה חלקה ונוחה. **ולרבי יוסי ורבי דוסא** אף ארוגה מסככים בה, אמנם במחצלת שיש לה שפה

שעשויה לתת על גבה פירות מודה רבי דוסא שאין מסככים בה, ומה שרבי דוסא מטמא להלן מחצלאות, היינו במחצלת שיש לה שפה.

טומאת חוצלות-

לרבי דוסא חוצלות אין בהם אלא טומאת מת וה"ה שאר טומאות, אלא שרק בטומאת מת נעשו אב הטומאה, ואינם מקבלות טומאת מדרס כיון שאין טומאת מדרס אלא בדבר המיוחד לשכיבה, ולחכמים טמאים טומאת מדרס כיון שהם עשויות לשכיבה, ונעשות אב הטומאה, וכ"ש טומאת מת, דכל הנטמא במדרס, נטמא גם בטומאת מת ובשאר טומאות כגון נוגע בשרץ ונבילה, ופשוטי כלי עץ שאין להם בית קיבול אינם מקבלים טומאה אא"כ הם עשויים לשכיבה.

מהם חוצלות- לרב אבדימי בר המדורי חוצלות היינו מרזובלי שהם מזבלי –תרמיל שהרועה עשוי להניח תחת ראשו לשכב עליו. ולר"ל הכונה למחצלאות ממש, וס"ל שמחצלאות של אושא שהם מיוחדות לשכיבה ולא לדבר אחר טמאות לכו"ע אף בטומאת מדרס, ושל טבריה שהם קשות ואין שוכבים עליהם כלל, טהורות לכו"ע, ונחלקו בשאר מקומות שאין יושבים עליהם שאין רוב האנשים מייחדים אותם לישיבה אלא לפעמים מייחדים אותם.

כשנשתכחה תורה מישראל (-אין הכונה שכולה נשתכחה, אלא נשתכחו כמה הלכות), עלה עזרא ויסדה, וחזרה ונשתכחה ועלה הלל הבבלי ויסדה, דמיום שגלה יכניה עם החרש והמסגר היתה ישיבה מצויה בבבל, חזרה ונשתכחה עלה רבי חייא ובניו ויסדוה.

כ: חוצלות של שעם או של גמי או של שק או של ספירא, לרבי דוסא מקבלים טומאת מת ולא מדרס כיון שאינם מיוחדים לישיבה, ולחכמים מקבלים אף טומאת מדרס. למ"ד שחוצלות היינו מרזובלי, של שעם וגמי ראויות לכלי של פירות גדולים שאינם יוצאים אף שיש בהם נקבים קטנים, ושל שק וספירא ראוים לעשות מהם שק לקטניות ופירות קטנים. ולמ"ד שחוצלות היינו מחצלאות, של שק וספירא ראויות לוילון ולנפה, ושל שעם וגמי ראויות לנזייתא, -לכסות גיגית שיכר.

בודיא מחצלת שאין לה שפה מסככים בה, דבסתמא היא עשויה לסיכוך ואינה כלי לתשמיש.

הישן

מה נחשב אהל לסוכה ולטומאה

אדם הנמצא בסוכה תחת דבר נפרד מהסכך כגון מיטה, תלוי הדין אם אותו דבר נחשב כאהל בפני עצמו או לא, והדבר תלוי בדיני אהל שנאמרו לגבי חציצה מפני הטומאה, וכדלהלן.

הישן תחת המיטה בסוכה-

אם המיטה אינה גבוהה י' טפחים, יצא ידי"ח לכו"ע. ואם המיטה גבוהה י"ט, לת"ק לא יצא ידי"ח, מפני שאהל מפסיק בינו לסוכה. ולר"י יצא ידי"ח, ולהלן כ"א: יבואר טעמו של ר"י.

ר"ש אומר שר"ג ראה את טבי עבדו ישן תחת המיטה, ואמר להם בבדיחותא שטבי הוא ת"ח ויודע שעבד פטור מסוכה, (שהרי אשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא, ועבד חייב במצוות כאשה), ולכן הוא ישן תחת המיטה, וכיון שאפי' שיחת ת"ח צריכה לימוד -צריך לשומעה כדי לתת עליה ליבו, (דכתיב "ועלהו לא יבול" עלהו היינו דבר קל שבו), אנו לומדים מדבריו שעבדים פטורים מן הסוכה, וכן לומדים מדבריו שהישן תחת המיטה בסוכה לא יצא ידי"ח.

אוהל שאינו עשוי בידי אדם בכונה- חור שחררוהו מים או שרצים, או שהארץ מליחה ונתבקעה מאיליה, וכן חלל בין אבני הכותל ובין הקורות, לת"ק כולם נחשבים אהל לענין טומאה, ולר"י כל אוהל שאינו עשוי בידי אדם בכונה לעשותו אהל, אינו אוהל לטומאה, דליף אהל אהל ממשכן, (ולרבנן אהלים טובי כתיבא לרבות בידי שמים), אמנם אם שיעורו כמלוא אגרוף הוי אוהל אף לר"י, כדתנן שר"י מודה בשקיפין ובנקיקי הסלעים. וכדלהלן.

כ"א. הבאת המים לפרה אדומה בטהרה-

דרך הזהירות מפני הטומאה- חצרות היו בנויות בירושלים ע"ג הסלע, ותחתיהם חלל מפני קבר התהום והיינו שהיה ספק שמא יש שם קבר ואין חלל טפח והטומאה בוקעת ועולה, ומביאים נשים מעוברות ויולדות שם ומגדלות בניהם שם עד גיל שבעה או שמונה שלא יראו קרי, והיו מביאים שוורים ועל גביהם דלתות והתינוקות היו יושבים ע"ג הדלתות וכוסות האבן של אבן בידיהם, וכשהגיעו למעין השילוח, היו יורדים התינוקות למים וממלאים את כוסות האבן במים, וחזרו ועלו ע"ג הדלתות. וטעם תקנה זו היא שהצדוקים אמרו שפרה נעשית רק אחרי הערב שמש, ולכן היו מטמאים את הכהן השורף את הפרה ומטבילים אותו מיד להוציא מליבם של צדוקים, ומשום כך החמירו בפרה כדי שלא יזלזלו בה, והיו עושים כנ"ל, וכן תיקנו שיעשוה בכלי גללים או אבנים או אדמה שאינם מקבלים טומאה, והכהן השורף היה פורש ז' ימים שלא היו נוגעים בו, ומזים עליו כל שבעה.

לרבי יוסי לא היו יורדים למים אלא משלשלים ממקומם, מפני קבר התהום.

לר"י לא היו יושבים ע"ג דלתות אלא ע"ג שוורים שכריסם רחבה. ואע"ג דשוורים לא הוי אוהל בידי אדם, מ"מ בשיעור כמלוא אגרוף מודה ר"י דהוי אוהל, דשיעור זה מצינו שהוא חשוב לגבי חלון למאור שאינו עשוי בידי אדם, שבשיעור זה הוא מוציא את הטומאה, והוא גדול כראש אדם. ומה שאמר שלא היו מביאים דלתות, לאביי היינו שא"צ לדלתות, ולרבא הקפידו שלא להביא דלתות כדי שלא יציץ התינוק ויטמא בקבר התהום, דבדלתות דעתו גסה עליו, ותניא כוותיה דרבא.

כ"א: למה לר"י מותר לישן תחת המיטה בסוכה-

ללישנא קמא מיטה לא הוי אוהל לר"י, דשוורים עשוים לאוהל והיינו להגן על בני מעיים שלהם, כדכתיב "עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני" אלמא סכך קרי ליה, משא"כ מיטה עשויה לגבה ולא להאהיל.

לרבי אלעזר שוורים הוי אהל משום שהשוורים מגינים על הרועים מפני החמה והגשמים, והגמ' שואלת שגם מיטה מגינה על מנעלים שתחתיה, אבל שאר דברים גנאי הוא לת"ח להניחם תחת מיטתו, מפני שהוא מרגיל בני ביתו לשם.

ולללישנא בתרא אף מיטה הוי אוהל, ומ"מ ר"י לטעמיה דבעינן דירת קבע לסוכה, וממילא לא אתי אוהל עראי ומבטל אוהל קבע. (ור"ש ג"כ סובר דבעינן דירת קבע לסוכה כדאמרינן ז: דלכן ס"ל שצריך ד' דפנות בסוכה, ומ"מ ס"ל שאהל עראי מבטל אוהל קבע ולכן הישן תחת המיטה בסוכה לא יצא ידי"ח).

דיני הסיכוך

להלן יבוארו כמה מדיני הסיכוך. א' האם הסכך יכול להיות מיטלטל. ב' האם ניתן להעמיד את הסכך הדבר המקבל טומאה. ג' האם סכך שיש בו הרבה רווחים כשר. ד' מתי סכך שיש בו הפרשי גובה כשר (מדין חבוט רמי, ואגב זה נתבארו דיני חבוט רמי לענין טומאה, ולענן טלטול במבוי שהכשר הקורה שלו הוא ע"י חבוט רמי). ה' מה הדין בסוכה שצילתה שוה לחמתה, או מעובה כמו בית.

המסכך על גבי כרעי המיטה- לת"ק כשרה, ולר"י אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה. ונחלקו רבי זירא ורבי אבא בר ממל אם טעמא דר"י משום שאין לה קבע מפני שהיא מיטלטלת ע"י המיטה, ור"י לטעמיה דס"ל דסוכה דירת קבע בעינן, או שטעמא מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה, דאף שדבר המקבל טומאה זה פסול רק בסכך עצמו, מ"מ כיון שהמעמיד הוא עיקרו של סכך חשיב כאילו סיכך בדבר המקבל טומאה.

ונ"מ אם **סיכך ע"ג ד' עמודי ברזל**, שלטעם הראשון כשרה מפני שיש לה קבע, ולטעם השני פסולה מפני שהעמידה בדבר המקבל טומאה. ואם סיכך ע"ג המיטה ולא סמך את הסכך על המיטה אלא ע"ג יתדות, ומג' צידי הסוכה יש מיטות שהם הדפנות של הסוכה, כשרה לכו"ע, דיש לסכך קבע, ולא העמידה בדבר המקבל טומאה.

כ"ב. סוכה המדובללת-

במתני' מבואר שסוכה המדובללת ושצילתה מרובה מחמתה כשרה. לרב מדובללת היינו ענייה שיש בסכך הרבה רווחים אבל אין ג' טפחים אויר, ואמר התנא שאם צילתה מרובה מחמתה כשרה. ולשמואל מדובללת היינו מבולבלת שהקנים אינם בקו אחד, אלא קנה עולה וקנה יורד ומתוך כך חמתה מרובה מצילתה, ומ"מ כל זמן שאם היו הקנים בקו שוה היה הצל מרובה מהחמה כשרה, ולדידי' מ"ש במשנה "ושצילתה מרובה וכו'" הוא דין שני שסוכה ענייה שיש בה חמה אם צילתה מרובה כשרה.

לאביי אין הסוכה כשרה אלא כשאין הפרש הגובה בין הקנים ג' טפחים דהוי כסכך אחד.

ולרבא אם הקנים רחבים טפח שאז יש עליהם שם אהל, כשרה אפי' יש ביניהם ג"ט, דאמרינן חבוט רמי והיינו שמורידים את הסכך ללמטה, כעין גוד אחית, כמו שמצינו בדין אוהל המת וכדלהלן.

מתי אומרים חבוט רמי לענין טומאת אהל- בית ועליה שאין תקרתם מלאה בנסרים, אם קורות הבית והעליה נמצאים זו מעל זו, אין כאן תקרה שלימה וכל קורה נחשבת בפני עצמה להאהיל על הטומאה שתחתיה דיש ברוחבה טפח כדלקמן, והטומאה שמעל הקורה אינה יורדת לתחת הקורה, ואם הטומאה מעל קורת העליי', טמא כנגדה עד לרקיע. אבל אם קורות העליה נמצאים מעל הרווחים שבין קורות הבית, וקורות הבית יש בהם רוחב טפח, וכן יש רוחב טפח ברווחים שביניהם, הוי כתקרה אחת משום דאמרינן חבוט רמי, (והיינו כשיש ביניהם ג"ט ויותר דאל"כ א"צ להגיע לחבוט רמי), ואם יש טומאה תחתא' מהם תחת כל הקורות טמא, ואם אין ביניהם רוחב טפח ונמצא שאין בעליונות רוחב טפח, כל קורה מן התחתונות נחשבת אהל בפני עצמה להביא את הטומאה לשטח שתחת הקורה ולחצוץ מפני הטומאה לשטח שמעל הקורה, מפני שרק ברוחב טפח אומרים חבוט רמי. וכתב רש"י שלא גורסים ואם אין בהם רוחב טפח, מפני שקורה שאין בה שיעור טפח אין בה שיעור להביא טומאה וכן אינה חוצצת מפני הטומאה אלא הטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת.

כ"ב: לבוד וחבוט רמי בקורת מבוי-

מבוי שבאים להכשירו לטלטול בשבת ע"י קורה, ואין כאן קורה שלימה הראויה לקורה, הדין כדלהלן:

א' אם הקורה אינו מגיע לכותל אבל יש פחות מג"ט בינו לבין הכותל, וכן אם מכל צד של הכותל יוצאת קורה, ושתי הקורות מגיעות פחות מג"ט זה לזה, כשירה משום דאמרינן לבוד, ולרשב"ג עד ד"ט כשרה דס"ל שלבוד אומרים בפחות מד"ט.

ב' שתי קורות סמוכות שכל אחת בפני עצמה אינה מקבלת אריח והיינו שאין בה רוחב טפח כדי לקבל אריח שרוחבו טפח וחצי, **אם שתיהם יחד** רחבות טפח כדי לקבל אריח לרחבו כשרה, ואם לאו פסולה. ולרשב"ג אם א"א להושיב עליהם אריח לרחבו, מרחיקן זו מזו ודי שיקבלו אריח לארכו שזה ג' טפחים, ובלבד שיהיו חזקות בכדי לקבל כובדו ואורכו של אריח ג"ט.

ג' אם יש ב' קורות אחת למעלה ואחת למטה, ואין ברוחבם טפח, מצטרפות יחד להכשר מבוי אם אין העליונה למעלה מכ' אמה ואין התחתונה למטה מי"ט. הגמ' מבארת שהכונה לשני מקרים שונים, שאם שניהם למעלה צריך שהעליונה לא תהיה למעלה מכ' אמה, ואם שניהם למטה שלא תהיה התחתונה למטה מי"ט, אבל בשני המקרים צריך שלא יהיה מרחק ג"ט בין הקורות, דלא אמרינן חבוט רמי בפחות מרוחב טפח.

צילתה כחמתה- סוכה שבדקו למטה ומצאו שצילתה כחמתה, כשרה, מפני שודאי למעלה צילתה מרובה מחמתה, אבל אם צילתה כחמתה בסכך פסולה. לרש"י כוונת הגמ' שאם הסכך שוה לאויר בהכרח הצל למטה יהיה פחות מהחמה ופסולה, ואם הצל שלמטה שוה לחמה, בהכרח הסכך מרובה על האויר וכשרה.

המעובה כמין בית אע"פ שאין הכוכבים נראים מתוכה כשרה, ואם אין כוכבי זהרורי חמה נראים מתוכה ב"ש פוסלים דאין זה דומה לסוכה, וב"ה מכשירים.

אלו מקומות ראויים לסוכה

הגמרא מבארת דיני הכשר סוכה מיטלטלת, או סוכה שנעשתה במקומות שאסור לעלות לשם ביו"ט, או שהסוכה נופלת על ידי הרוח.

ראש העגלה- העושה סוכתו בראש העגלה כשרה, אע"פ שהיא מיטלטלת ואינה קבועה, ועולין לה ביו"ט.

ראש האילן- העושה קרקעית סוכתו ע"ג האילן, כשרה לחולו של מועד, ואין עולין לה ביו"ט דאסרו חכמים לעלות או להשתמש באילן שמא יתלוש, ואם עבר ועלה ביו"ט יצא יד"ח. **שתים באילן ואחת בידי אדם** או שתים בידי אדם ואחת באילן כשרה ואין עולין לה ביו"ט, אבל ג' בידי אדם ואחת באילן כשרה ועולין לה ביו"ט. לרש"י גם הסיפא של שתים באילן וכו' איירי בסוכה הבנויה ע"ג האילן, ובשתים בידי אדם ואחת באילן חשיב משתמש באילן כיון שאם ינטל האילן תפול קרקעית הסוכה.

כ"ג. ראש הספינה- אם אינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה פסולה לכו"ע דלא חשיבא אפי' דירת עראי, ואם יכולה לעמוד ברוח שאינה מצויה דיבשה כשרה לכו"ע אפי' למ"ד דסוכה דירת קבע בעינן, ואם יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ולא ברוח מצויה דים שהוא כאינה מצויה דיבשה, ר"ג פוסל דדירת קבע בעינן, ור"ע מכשיר דדירת עראי בעינן.

ע"ג גמל- העושה סוכתו (-קרקעית הסוכה) ע"ג גמל, ר"י פוסל דבעינן סוכה הראויה לז' וכיון שחכמים אסרו לעלות לה ביו"ט נמצא שאינה ראויה ליו"ט, ור"מ מכשיר שהרי מדאורייתא ראויה היא לז'.

עשאה לבהמה דופן לסוכה

נחלקו רבי יהודה ורבי מאיר אם בהמה כשרה להיות דופן לסוכה. והגמרא מבארת בכמה אופנים מה הטעם של רבי מאיר לפסול, ולאיזה עוד דברים בהמה פסולה.

ר"י מכשיר בהמה לדופן סוכה, ור"מ פוסל דבר שיש בו רוח חיים לסוכה, וללחי, ולפסי ביראות (להתיר למלא מבור ברה"ר שהוא עמוק י"ט, ומפני בהמות עולי רגלים התירו בד' דיומדין בד' הפינות), ולגולל (לרש"י גולל היינו כסוי ארונו של מת, והיינו שמה שלומדים מ"על פני השדה" שכסוי ארון המת מטמא במגע ובאהל, אינו שייך בבעלי חיים), ולריה"ג דבר שיש בו רוח חיים פסול אף לגיטי נשים, (וטעמא דריה"ג ורבנן לענין גט יבואר להלן כ"ד:).

למה ר"מ פוסל בהמה לדופן סוכה-

לאביי ר"מ חושש שמא הבהמה תמות ותפול ואין כאן דופן. ולרבי זירא ר"מ חושש שמא תברח. בפיל קשור כשר לכו"ע מפני שאינו יכול לברוח, ואף אם ימות יהיה בנבלתו י'. ובפיל שאינו קשור פסול לכו"ע, משום שאביי מודה שיש לחוש שמא תברח. ונחלקו אביי ור"ז בבהמה קשורה, דליכא למיחש שמא תברח, דלאביי חיישינן שמא תמות, ולר"ז אין לחוש שמא תמות דאין שכיח שתמות. אמנם צריך לשים בין רגליה הוצא ודפנא כדי שלא יהיה שם רווח. וכן צריך לקושרה למעלה, דאל"כ יש לחוש שמא תרבוץ, ומ"מ חיישינן שמא תמות, ותתכווץ מעט, ואם תהיה פחות מג' לסכך וגובהה יהיה ז"ט ומשהו לא יהיה לבוד ולא ישים לב כיון שזה לא ניכר.

הגמ' שואלת (כ"ד.) שאם מדאורייתא דבר שיש בו רוח חיים כשר למחיצה, א"כ למה ר"מ סובר שאין טומאת גולל בדבר שיש בו רוח חיים והרי זה דין לקולא. (ור"י מטמא).

ולכן מבאר רב אחא בר יעקב דטעמא דר"מ משום דס"ל שמחיצה העומדת ברוח אינה מחיצה כיון שהיא עומדת ע"י דבר שאין בו ממש, וי"א שמחיצה שאינה עשויה בידי אדם אינה מחיצה ורוח חיים אינו בידי אדם לנפחו, ונ"מ במחיצה שהעמידה בנוד תפוח, דחשיב עומדת ברוח, אבל עשויה בידי אדם.

חשש שמא...

הגמרא מבארת מתי דבר מסוים נאסר וכדומה, אף שלפי המצב כרגע אין סובה לאסור, אבל יש לחשוש שיתחדש מצב שהוא סיבה לאסור.

כ"ג: אכילת תרומה באשת כהן- בת ישראל שנישאת לכהן והלך בעלה למדה"י, או שנתן גט לאשתו ע"מ שיחול שעה אחת קודם מיתתו כדי שלא תיזקק לחליצה אם ימות פתאום, לאביי ר"מ סובר שאסור לה לאכול תרומה שמא ימות, ור"י סובר שמותר דלא חיישינן שמא ימות.

סיכומי 'תמצית'

ניתן להשיג את גליונות סיכומי תמצית החודשיים על הדף היומי / משנה ברורה ומוסר

(לפי סדר הדף היומי בהלכה).

- **בנקודות ההפצה**
- **במייל 7692282@gmail.com**

בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל תנ"ך וספרי מוסר, או סיכומים לפי סדר הלימוד של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי, דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, ועוד.

קו עדכונים ושיעורים- 02-3131-465

קורס ללמוד להנות ולזכור

13 שיעורים לשמיעה טלפונית 500 ₪ בלבד

ההרשמה בנדרים פלוס קופת תמצית, שיעור הפתיחה חינם בקו 02-3131-465 שלוחה 4

מבחני 'לדעת'

מבחן שבועי על דף היומי, עמוד היומי, משנה ברורה, חפץ חיים ואהבת חסד

ניתן לעשות את המבחנים מיום שישי עד יום שלישי בשעה 5:00 בבוקר:

- **בטלפון 0737-289-669**
- **במייל 7692282@gmail.com**
- **בנדרים פלוס קופת לדעת.**

הגרלות בכל שבוע על 500 ₪ במזומן, 51 זוכים בזכות קניה 100 ₪ ביפה נוף.

מבצע סיכומי סוגיות

מערכת 'תמצית' יוצאת בתוכנית חדשה של כתיבת ושליחת סיכומים ע"י כלל הלומדים ושליחתם למערכת.

מתווה מיוחד המועיל מאד לבהירות וזכרון. שיעור הסברה על המתווה בקו תמצית 02-3131-465. שלוחה 7.

הנרשמים (בנדרים פלוס קופת תמצית) לשליחת הסיכומים, זכאים לשמיעה טלפונית של הקורס המלא 'אומנות הסיכום - כדרך להתענג בידיעת התורה' במחיר 120 ₪ במקום 500, ולבחורים 60 ₪ במקום 300.

הגרלות מיוחדות לכותבי הסיכומים.

ניתן לשמוע שיעורים על פרה"ש
ש"ק ומועדים, תשע"ב, ספרי תוסר ועוד
בטלפון 03-6171132

ניתן לרעשות את התבחנים
בסל': 0737-289-669
7692282@gmail.com
ובעמדות 'נדרים פלוס' (נדעת)

לעילוי נשמת
מבחנים שבועיים
מכוחו הוסיף, משרד, חלה ואהבת חסד
בדף היומי, משרד, חלה ואהבת חסד
0737-289-669

תבחינית
מכוונים, גמרא, הלכה ומנהג
7692282@gmail.com

תבחנים ב'עמוד היומי'

מבחן 119 תולדות

סוכה י"ב: עד ט"ו.

ט"ו. **מה המחלוקת של ב"ש וב"ה לגבי תקרה שמשום פרוץ?**

ג' שלושה טפחים.

ב' ארבעה טפחים.

א' אמה אמות.

באיזה שיעור הוא פסול בגידי הסוכה מבקום שאין דופן, ולמה?

י"ד. **סך הכל בגידי הסוכה מבקום שאין דופן, פסול בגודל (גמרא ורש"י)?**

אין בתחום פחות מג' טפחים.

ג' לרוחב נתלקחו בתחום ג' טפחים, ולשמאל נתלקחו פחות מג' טפחים.

ב' לרוחב נתלקחו בתחום ג' טפחים, ולשמאל נתלקחו בתחום ג' טפחים.

א' לרוב נתלקחו בתחום ד' טפחים, ולשמאל נתלקחו ג' טפחים.

כשר למצוה?

י"ג. **באיזה סדר נתלקחו רבי יהודה וחכמים אם הוא מקבל טומאה.**

ג' פסולים ב' טפחים כדין, אויר כיון שהם משהייעים מזה.

ב' פסולים ב' טפחים כדין, אויר כיון שהם מקבל טומאה.

א' פסולים ב' טפחים כדין, אויר כיון שהם מקבל טומאה.

מבחן 120 ויצא

סוכה ט"ו: עד י"ח:

י"ח. **מה מחלוקו רב אחא ורבינא (י"ח) בדין לדון?**

ג' האם האמרים לגבוד להתפרק או לא.

ב' האם האמרים לגבוד בסוכה קטנה.

א' האם האמרים לגבוד בסוכה קטנה.

י"ז. **מה מחלוקו רב יהודה ורבי מאיר (ט"ז) אם הוא פסול משום שאינו מחזיק ג' טפחים?**

ג' בין באמצע בין בצד סכך פסול ל' טפחים, ואויר ג' טפחים.

ב' בצד סכך פסול בין באמצע בין בצד סכך פסול בין אויר פחוסלים רק ב' אמות, אמות, ואויר בצד סכך מקום בה' טפחים.

א' סכך פסול ל' אמות בצד ל' טפחים באמצע (ט"א ד' אמות) ואויר ג' טפחים.

הסוכה?

י"ו. **באיזה שיעור אויר או סכך פסול פוסלים את הסוכה?**

ג' ג' טפחים, ואין אומרים לבוד בחופה הדפנות.

ב' אין הדפנות מקבלות טומאה.

א' שהרי אמרו שיעור אויר ג' טפחים, ואין אומרים לבוד בחופה הדפנות.

על הדפנות (רש"י)?

ט"ו. **האם פסול העשה ולא בין העשוי מאמר זה**

ג' אם לא.

ב' לא.

א' כן.

בין יום חובת סוכה?

ט"ו. **מהו הנוהג הכי קטן של דופן שאפשר לצאת**

ג' ב' טפחים.

ב' אין הדפנות מקבלות טומאה.

א' שהרי אמרו שיעור ג' טפחים לבוד בחופה הדפנות.

מבחן 121 וישלח

סוכה י"ט: עד כ"ב.

"ט. סכך הממשיך מאחורי הדופן או צד הפתח, האם זה מעשה לסוכה?

ואין שם אלא ב' דפנות, האם זה מעשה לסוכה?

א' כשר.

ב' פסול.

ג' מאחורי הסוכה פסול, ומאחורי צד הפתח כשר.

"ט. **המעשין סכך על המחיל, והגביה את הסכך מן הדופן טפח או הורידו מן המחיל טפח, האם הסוכה כשרה?**

א' כשרה לכו"ע.

ב' מחלוקת רבי אליעזר וחכמים.

ג' בהגביה מן הקולקע כשרה, ובהורידו מן המחיל מחלוקת.

כ. **מה מדייק רב פפא מדברי רבי אליעזר בברייתא לגבי מחלוקת קנים גדולה "אם אינה מקבלת טומאה"?**

א' שמסתמא היא מקבלת טומאה.

ב' שאם עשאה לשכיבה היא מקבלת טומאה.

ג' שכיון שאמור לעלות לה בים טוב אינה ראויה לכל מפני שאינו יכולה לעמוד בים מצויה.

מדוע העשה סוכתו על גבי בהמה פסולה לפי רבי יהודה (גמרא ב"ג)?

ג' האם מותר לעלות לספינה בשבת יום טוב.

ב' האם סוכה העמדת ברוח מצויה של יבשה ולא קבועה.

א' האם הספינה נחשבת "ידית או שהמים זזים והיא שלם כסוכה.

מבחן 122 וישב

סוכה כ"ב: עד כ"ה:

כ"ב. **מהו שיעור הסכך שהוא כשר לכולי עלמא?**

ג' שאין הסוכרים יורדים לתוכה.

ב' שאין גשמים יורדים לתוכה.

א' שאין הסוכרים נראים מתוכה.

כ"ג. **במה נחלקו רבי עקיבא לבין גמליאל לעניין המעשה סוכת בראש הספינה?**

י"ט. **מה המחלוקת.**

ג' שכיון שאסור לעלות לה בים טוב אינה ראויה לכל מפני שאינו יכולה לעמוד בים מצויה.

ב' האם הספינה נחשבת "ידית או שהמים זזים והיא קבועה.

א' שאין הסוכרים נראים מתוכה.

מנומנם?

כ"ד. **מה מעם המסקל זופן סוכה שמעמידה בגוד**

ג' משום שמעמיד בדבר המקבל טומאה.

ב' משום שמחצה השישית בגד אינה מחזיקה.

א' שהם כולם מטמא בקרקע הגד.

פסולה?

כ"ה. **האם אדם חייב בסוכה ובמצוות?**

ג' בכל אופן חייב.

ב' אם בטרוד מידרדה של השנה.

א' רק בטרוד מידרדה של השנה.

כ"ו. **האם אדם מרוד פטור ממצוות?**

ג' בכל אופן משום תעשה ולא מן העשוי.

ב' האופן שאיאלעות מחוברים לקרקע.

א' באופן שאיאלעות מחוברים לקרקע.

פסולה?

כ"ז. **מה באיזה אופן העשה סוכתו בין האילנות**

כ"א. **עד איזה שיעור סובר רבי יהודה שאחל שאינו עשוי אפשר לישן תחתיה בסוכה?**

כ. **על איזה מיטה נחלקו תנא קמא ורבי יהודה אם**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהמיטה מטפסת על קרקע המיטה פסולה.

א' שמונחת לישן בסוכה תחת המיטה.

כ"א. **אלו דברים יתקן אדם מבעוד יום שלא יהא מהלך ד' אמות בחוץ (גמרא ורש"י)?**

ג' עד ד' טפחים.

ב' עד כמלוא אמותיו.

א' עד טפח.

עשויי בגדי אדם אינו אחל?

כ"א. **עד איזה שיעור סובר רבי יהודה שאחל שאינו**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהמיטה מטפחת מעשרה טפחים.

א' שהמיטה מטפחת מעשרה טפחים.

אפשר לישן תחתיה בסוכה?

כ. **על איזה מיטה נחלקו תנא קמא ורבי יהודה אם**

ג' בין באמצע בין בצד סכך פסול ל' טפחים, ואויר ג' טפחים.

ב' בצד סכך פסול בין באמצע בין בצד סכך פסול בין אויר פחוסלים רק ב' אמות, אמות, ואויר בצד סכך מקום בה' טפחים.

א' סכך פסול ל' אמות בצד ל' טפחים באמצע (ט"א ד' אמות) ואויר ג' טפחים.

הסוכה?

י"ט. **באיזה שיעור אויר או סכך פסול פוסלים את**

ג' ג' טפחים, ואין אומרים לבוד בחופה הדפנות.

ב' אין הדפנות מקבלות טומאה.

א' שהרי אמרו שיעור אויר ג' טפחים לבוד בחופה הדפנות.

מבחן 123 מקץ

סוכה כ"ו: עד כ"ט.

כ"ו. **האם מותר לישן בסוכה בתולה**

ג' שיש לה עדי אסורה שאין בו סכנה מותר.

ב' שיש לה עדי אסורה שאין בו סכנה מותר.

א' מותר.

שאין בו סכנה או בשינת עראי על המיטה?

סכנה מותר.

ג' שיש לה עדי אסורה עי"ש שומר, ותולה שאין בו

ב' שיש לה עדי אסורה עי"ש שומר, ותולה שאין בו

א' מותר.

לפי רבי יצדוק (משנה ושם)?

כ"ו. **מהו שיעור אוכל לברכה לאחריה ידים**

ג' בכדי לקבוע סעודה, ובכדי לברכה בכל שהוא.

ב' בכדי לברכה המזון, ומילת ידים ובכדי לברכה ראשונה.

א' בכדי כביצה לברכה המזון ולמילת ידים, ובכדי לברכה ראשונה בכל שהוא.

מאיזה זן חוזר בו רבי אליעזר?

חובה.

ג' שנים מאכלות יוצא ידי חובה ובמגולה אינו יוצא ידי

ב' אחד יוצא כדברי המקבל טומאה.

א' יוצא ידי חובה בכל אופן.

או מגולה (לפי רבן)?

כ"ו. **האם אדם יוצא ידי חובה בסוכה שאולה**

ג' שנים מעכבים זה את זה בשינה, וקטנים מעכבים זה את זה.

ב' שנים מעכבים זה את זה בשינה, וקטנים מעכבים זה את זה.

א' שנים מעכבים זה את זה בשינה, וקטנים מעכבים זה את זה.

הגשמים?

כ"ה. **מהו צריך לחזור לסוכה משפקד**

ג' שנים מעכבים זה את זה בשינה, וקטנים מעכבים זה את זה.

ב' שנים מעכבים זה את זה בשינה, וקטנים מעכבים זה את זה.

א' שנים מעכבים זה את זה בשינה, וקטנים מעכבים זה את זה.

כ"ד. **האם אדם מעכב על חבירו בסוכה ובתפילין?**

ג' חוזר ד' טפחים ומברך ג' טפחים.

ב' חוזר כל שהוא ומברך ג' טפחים.

א' חוזר כל שהוא ומברך ג' טפחים.

המרחק הגדול שצריך להיות בין לחבוט רמי, ומהו

כ"ג. **מהו הנוהג שאמרים בו לחבוט רמי, ומהו**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

כ"ב. **מהו הנוהג שאמרים בו לחבוט רמי, ומהו**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

כ"א. **מהו הנוהג שאמרים בו לחבוט רמי, ומהו**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

כ. **מהו הנוהג שאמרים בו לחבוט רמי, ומהו**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 124 בשלח

סוכה כ"ט: עד ל"ב.

ל"ב. **מהו שיעור הסכך שהוא כשר לכולי עלמא?**

ג' שאין הסוכרים נראים מתוכה.

ב' שאין הסוכרים נראים מתוכה.

א' שאין הסוכרים נראים מתוכה.

מבחן 125 יתרו

סוכה ל"ג: עד ל"ו.

ל"ו. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 126 משפטים

סוכה ל"ד: עד ל"ו.

ל"ו. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 127 תרומה

סוכה ל"ה: עד ל"ז.

ל"ז. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 128 תצוה

סוכה ל"ו: עד ל"ח.

ל"ח. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 129 כי תשא

סוכה ל"ז: עד מ':

מ'. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 130 ויקהל

סוכה מ': עד מ"ג.

מ"ג. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 131 פקודי

סוכה מ"ב: עד מ"ה.

מ"ה. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 132 ויקרא

סוכה מ"ד: עד מ"ו.

מ"ו. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 133 צו

סוכה מ"ה: עד מ"ח.

מ"ח. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 134 שמיני

סוכה מ"ו: עד מ"ט.

מ"ט. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 135 תזריע

סוכה מ"ז: עד נ"ב.

נ"ב. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 136 מצורע

סוכה מ"ט: עד נ"ה.

נ"ה. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 137 בהעלותך

סוכה נ': עד נ"ח.

נ"ח. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 138 שלח

סוכה נ"א: עד נ"ד.

נ"ד. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 139 קרח

סוכה נ"ג: עד נ"ו.

נ"ו. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 140 חקת

סוכה נ"ה: עד נ"ח.

נ"ח. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 141 בלק

סוכה נ"ז: עד ס"א.

ס"א. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 142 פנחס

סוכה נ"ט: עד ס"ג.

ס"ג. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 143 מטות

סוכה ס': עד ס"ד.

ס"ד. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 144 מסעי

סוכה ס"א: עד ס"ה.

ס"ה. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 145 דברים

סוכה ס"ב: עד ס"ו.

ס"ו. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 146 ואתחנן

סוכה ס"ג: עד ס"ז.

ס"ז. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 147 עקב

סוכה ס"ד: עד ס"ח.

ס"ח. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 148 ראה

סוכה ס"ה: עד ס"ט.

ס"ט. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 149 שופטים

סוכה ס"ו: עד ע':

ע'. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 150 כי תצא

סוכה ס"ז: עד ע"ב.

ע"ב. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 151 כי תבוא

סוכה ס"ח: עד ע"ה.

ע"ה. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 152 נצבים

סוכה ס"ט: עד ע"ח.

ע"ח. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 153 וילך

סוכה ע': עד ע"ב.

ע"ב. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 154 האזינו

סוכה ע"א: עד ע"ד.

ע"ד. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.

מבחן 155 וזאת הברכה

סוכה ע"ג: עד ע"ו.

ע"ו. **מה מחלוקת רבי יהודה וחכמים בסוכה שאינה מחזקת ג' טפחים.**

ג' שהתשובות נכונות.

ב' שהתשובות נכונות.

א' שהתשובות נכונות.